

חמש הערות על הצעת תקציב החינוך לשנת 2026

תקציב משרד החינוך המוצע ל-2026 עומד על כמעט 99 מיליארד ש"ח, מתוכם כ-97 מיליארד ש"ח בתקציב השוטף ו-2 מיליארד ש"ח בתקציב הפיתוח. אחרי הוצאות הביטחון והוצאות הריבית, תקציב החינוך הוא הגדול מבין ההוצאות הממשלתיות. משקל תקציב החינוך מהווה כ-14% מכלל תקציב המדינה לשנת 2026 ומדובר בגידול של 7% לעומת תקציב החינוך לשנת 2025. יחד עם זאת, התקציב לשנת 2026 רק מרחיק את הפתרונות לבעיות השורש של מערכת החינוך ומגדיל את אתגרי המחר.

1. תקציב 2026 מגדיל את התמיכה בחינוך פרטי ללא לימודי ליב"ה ומרחיק את פוטנציאל שילוב החרדים בחינוך הממלכתי-חרדי ובכך מגיוס ומתעסוקה בעתיד

ישנו גידול בתקציב החינוך היסודי וחיטבות הביניים בשל גידול דמוגרפי טבעי בכלל האוכלוסייה, וכן בשל מעבר למודל תקצוב נורמטיבי בחינוך החרדי. עד ספטמבר 2025 רשתות החינוך החרדיות תוקצבו בדיעבד באופן חריג ולא שקוף, אך כיום הן מתוקצבות על פי נוסחאות חישוב נורמטיביות הנהוגות במשרד החינוך. כמו כן במקום כהוצאה מותנית בהכנסה הן מתוקצבות כהוצאה רגילה. מדובר במיסוד מבורך של התקצוב והגדלת הפיקוח ומאפשר לחזות את ההוצאה מראש.

קוד תכנית	שם תכנית	2025 מקורי	2025 על"ש	2026 הצעה	תוספת קואליציוני	2026 לעומת 2025 מקורי	2025 על"ש לעומת 2026 מקורי
206301	יסודי וחיטבת ביניים	20,630	24,203	22,458		9%	-7%
206302	החינוך העצמאי	1,642	2,127	2,101		28%	-1%
206303	מעין החינוך התורני	863	1,273	1,234		43%	-3%
206304	מוכר שאינו רשמי	397	603	509	75	28%	-16%
206305	מוסדות הפטור	294	484	289	32	-2%	-40%

אם ניקח בחשבון את התקציב המאושר לשנת 2025 כמדויק יותר, ניתן לראות כי הצעת תקציב 2026 לבתי הספר היסודיים וחיטבות הביניים במוסדות הרשמיים ירדה בכ-7%. לעומת זאת, תקציב רשתות החינוך העצמאי ומעין החינוך התורני הופחת רק בכ-3-1%. בחינוך העצמאי פועלים מוסדות חינוך של המפלגות אגודת ישראל ודגל התורה. מעין החינוך התורני היא רשת חינוך המזוהה עם מפלגת ש"ס. עולה השאלה מדוע החינוך הרשמי נפגע והחינוך החרדי שאינו רשמי נפגע פחות?

בנוסף לרשתות החינוך, בתי הספר במוכש"ר ובמוסדות הפטור קיבלו תוספות של כספים קואליציוניים בהיקף של 107 מיליון ש"ח, המהווים דרך עקיפה להגדיל את הסבסוד ואת האטרקטיביות שלהם לעומת בתי הספר בחינוך הממלכתי-חרדי. מוסדות המוכש"ר קיבלו תוספת של 28% לתקציב המקורי לעומת 2025 וכולל התקציב הקואליציוני מגיעים ל 584 מיליון ש"ח. בכך משרד החינוך מרחיק את התלמידים במגזר החרדי מהחינוך הממלכתי-חרדי

ומהסיכויי ישראל תעלה על נתיב כלכלי בר קיימא שבו הם ישתלבו בעתיד בתעסוקה איכותית.

2. משרד החינוך לא מציע רפורמה לביזור סמכויותיו ותקציביו, על אף שהרשויות המקומיות לוקחות אחריות במיוחד בשעות חירום

חלקה של הממשלה בהוצאה לחינוך מהווה כ-70% בעוד שחלקן של הרשויות המקומיות הוא רק כ-18%. בעוד שהרשויות המקומיות מוכיחות כי הן לוקחות אחריות על החינוך, במיוחד בעיתות חירום כמו בעת מגיפת הקורונה, במלחמת חרבות ברזל ואף כעת במלחמת "שאגת הארי", משרד החינוך לא עושה צעדים לביזור הסמכויות והתקציבים.

על אף הזמן הממושך לקראת התקיפה באיראן ובייחוד על רקע העובדה כי לא היה מדובר במלחמת פתע, משרד החינוך לא הכין תכנית חירום ללימודים. התכנית הקיימת המתעדכנת ברגע האחרון מדי יום, מעידה על תפיסה לאומית אחידה שלקתה באי הבנת המצב המקומי. בהקשר זה חוק ההסדרים היה יכול להציע רפורמה משמעותית לביזור הסמכויות והתקציבים כלפי הרשויות המקומיות אולם הוא אינו כולל בשורה זאת. מרכז מנור מציע תכנית לביזור סמכויות אחראי במערכת החינוך ואנו תקווה כי משרד החינוך יעשה צעדים חשובים לביזור סמכויותיו ותקציביו בעתיד.²

3. חרף משבר המחסור במורים - מקצצים 76 מיליון ש"ח בתקציב מינהל עובדי ההוראה

תקציב מינהל עובדי הוראה (תחום 2068) מיועד לתקצוב המכללות להכשרת מורים, השתלמויות לעובדי הוראה, חונכות למורים חדשים, תקצוב ארגוני המורים עבור פעילויות רווחה, השתלמויות והלוואות לעובדי הוראה. תחום זה תוקצב בתקציב מקורי בשנת 2025 ב-1.8 מיליארד ₪ ואילו הצעת התקציב לשנת 2026 היא 1.7 מיליארד ₪ בלבד. כלומר בעוד שמספר עובדי הוראה גדל בשיעור של כ-3.3% בממוצע מדי שנה בחמש השנים האחרונות, תקציב 2026 מפחית את תקציבם ב-4%.

בעוד מערכת החינוך סובלת ממשבר אדיר של מחסור במורים, מנהלים קורסים תחת הצורך למצוא ממלאי מקום ותלמידים נותרים ללא מורים מחנכים ומקצועיים, משרד החינוך לא רק שלא מוסיף תקציב להכשרה ותגמול עובדי הוראה אלא אף מקצץ בתקציב זה. על משרד החינוך להוציא תכנית סדורה המראה כיצד יטפל במשבר האדיר, בחלוקה למרכיבי הבעיה (אזורים גיאוגרפיים, זרמי חינוך ומקצועות חינוך)³ ולהוסיף את התקציב הנדרש. במקום תקציבים קואליציוניים סקטוריאליים, על משרד החינוך לטפל בבעיית השורש הזו המאיימת על עתיד החינוך כולו.

¹ מבט על תקציב משרד החינוך לשנת 2026, מרכז המחקר והמידע של הכנסת, אילנית בר וד"ר נטע משה.

² "חינוך ממלכתי מקומי: מעבר ממערכת ריכוזית למערכת חינוך מבוזרת בישראל", מרכז מנור, רם זהבי.

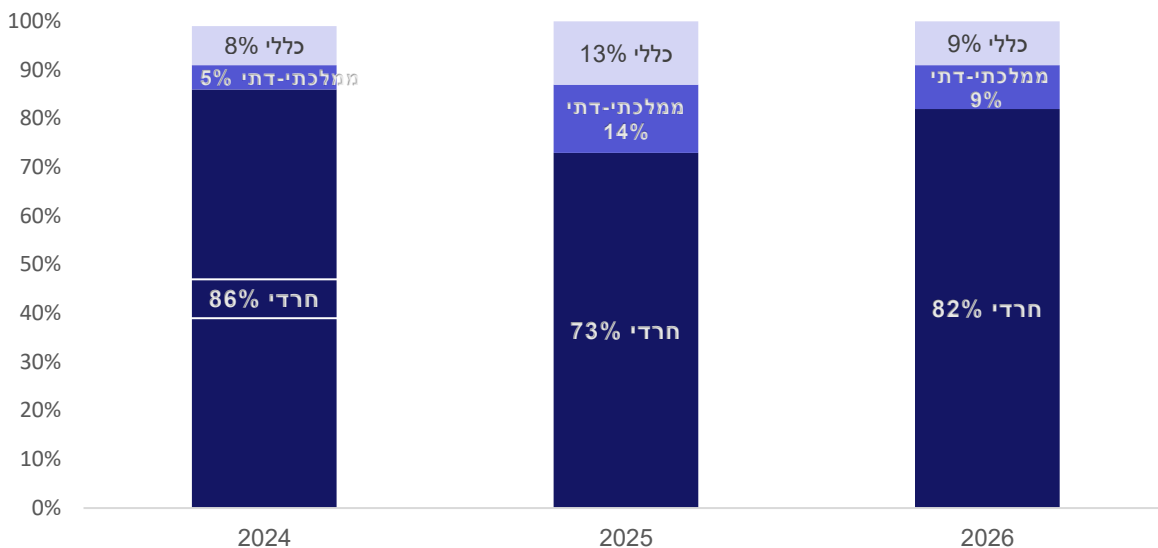
³ "מרכיבי המחסור במורים בישראל", מרכז מנור, ד"ר איתי מזרב

4. תקציב 2026 מעמיק את הפער לטובת המגזרים המקורבים

הפערים בתקציב לתלמיד בין זרמי החינוך עצומים. בחטיבות העליונות נכון לשנת תשפ"ד, תלמיד בחינוך הממלכתי-דתי מתוקצב ב- 26% יותר מבחינוך הממלכתי-עברי (חילונים ומסורתיים) וב- 36% יותר מבחינוך הממלכתי - ערבי.

הצעת תקציב החינוך לשנת 2026, לא רק שמצמצמת את הפער אלא מעמיקה אותו. בעוד שתקציב משרד החינוך כולו נפגע בקיצוץ רוחבי בסך של כ- 635 מיליון ₪ באופן שפוגע בתלמידים מכלל המגזרים, הממשלה אישרה עוד כ- 2.5 מיליארד ₪ של כספים קואליציוניים בחינוך שהביאו תוספות מגזריות "בדלת האחורית".

כספים קואליציוניים למשרד החינוך על פי זרם חינוכי*

*ניתוח מרכז מנור להחלטות הממשלה ליישום הסכמים קואליציוניים. הסיווג המגזרי נעשה בעזרת ניתוח התקציבים הקואליציוניים לשנת 2026 שנעשה על ידי קרן ברל כצנלסון - <https://israbudget.com/7>

91% מהכספים הקואליציוניים מיועדים לחינוך הממלכתי-דתי ולחרדי ואינם מחולקים באופן אוניברסלי לכלל הציבור. הנה כמה דוגמאות: 17 מיליון ₪ לגרעינים תורניים, 8 מיליון ₪ תוספת להסעות ספציפית ליהודה ושומרון, 75 מיליון ₪ לתמיכה בתרבות יהודית חרדית, 50 מיליון ₪ להגדלת הסבסוד ליום חינוך ארוך במוסדות חרדיים. מדוע אין תקצוב שוויוני לכלל המגזרים? מדוע אין תמיכה בתרבות יהודית ישראלית או סבסוד ליום חינוך ארוך ביותר מוסדות מכלל המגזרים?

5. הכספים הקואליציוניים מעידים - תקציב החינוך מצוי בליבו של השסע בין המגזרים

משרד החינוך מקבל 59% מכלל התקציבים הקואליציוניים לשנת 2026. בנוסף, בתוך תקציב 2026 מסתתרים עוד 600 מיליון ₪ עבור יישום "אופק חדש" ברשתות החינוך החרדיות ועוד כ- 50 מיליון ₪ שהוטמעו בבסיס התקציב. במסגרת הכספים הקואליציוניים ישנן גם פעולות המיועדות לתחום החינוך גם אם הן מתוקצבות במשרדי ממשלה אחרים כמו "מרכזים

להעמקת החינוך של תרבות יהודית" במשרד למשימות לאומיות. לפי הניתוח שלנו, גם בשנים קודמות החינוך קיבל מעל ל- 50% מהתקצוב הקואליציוני. כאמור, רובם של תקציבים אלו מיועדים לחינוך הממלכתי-דתי והחרדי באופן המשקף כי החינוך מצוי בליבו של המאבק הערכי-זהותי על עתיד המדינה.

את תמונת המראה ניתן לראות בכך שלא מעט מסעיפי התקצוב הקואליציוני מותנים בהחלטות בג"ץ בהמשך לעתירות שהוגשו ע"י ארגוני חברה אזרחית. כך, התוספות הקואליציוניות עבור מוסדות המוכש"ר והפטור וכן התמיכות במוסדות התורניים המותנים בפסיקה של בית המשפט העליון למניעת מימון עקיף של תלמידים חייבי גיוס שלא הסדירו את מעמדם מול רשויות הצבא. גם אנו במרכז מנור יחד עם המועצה לחינוך ממלכתי עברי וארגון ההורים הארצי הגשנו עתירה להשוואת תקציב החינוך הממלכתי-עברי והממלכתי-ערבי לתקציבי החינוך הממלכתי-דתי. נושא מרכזי בעתירה היו התקציבים המיועדים רק לתכנית החינוך הממלכתי-דתי (206703) באופן מפלה. החלטת הממשלה ליישום הסכמים קואליציוניים הקצתה 36 מיליון ₪ לתכנית זאת, אולם גם נושא זה הותנה בהכרעה שיפוטית בעתירה. באופן זה המאבק האזרחי מצליח לעכב תוספות סקטוריאליות.

האחריות נופלת על כתפיה של הממשלה שמראש נוהגת באופן לא ממלכתי ומחלקת תקציבים סקטוריאליים. הממשלה הופכת את החינוך מזירה של אחריות ציבורית משותפת לזירה של חלוקה מגזרית, והמאבק על משאבי החינוך נעשה חלק מהעמקת השסע בין הקבוצות בישראל. השקעה קואליציונית מגזרית בחינוך אינה רק בחירה תקציבית, היא מנגנון שמבצר מבנה חברתי מפוצל, מעודד התבדלות ומקשה על בניית לכידות אזרחית. בעוד שביד אחת משרד החינוך מציג את הלכידות החברתית כיעד מרכזי שלו (המוצג בתכנית האסטרטגית), בפועל הממשלה פועלת בכיוון ההפוך. מרכז מנור הציע הסדרה של הכספים הקואליציוניים כמהלך חיוני ליצירת חלוקה הוגנת של משאבי החינוך ולהפיכתם לכלי שמקדם שוויון הזדמנויות, שותפות ולכידות בין כלל תלמידי ישראל⁴.

לסיכום ניתן לראות כי הצעת תקציב החינוך לשנת 2026 מעמיקה את השסע המגזרי, מרחיקה את הפתרון הממלכתי לחינוך החרדי, פוגעת עוד יותר בסיכוי לתקן את משבר המחסור במורים ואינה מביאה בשורה בביזור סמכויות ותקציבים שיאפשרו התמודדות גם בעתיד עם מלחמות ואירועי חירום כפי שיש היום. במקום לתקן את משברי החינוך, הממשלה רק דואגת לסקטורים המקורבים ובדרך מעמיקה את אתגרי מדינת ישראל בטווח הארוך.

⁴ "הכספים הקואליציוניים: הצעה להסדרה אחראית", מרכז מנור, אופיר גלבע ואורית פאיס-אבידן

נספח: הצעת תקציב החינוך לשנת 2026 (לא כולל את שינויי דפי ההחלפה)

קוד סעיף	שם סעיף	קוד תחום	שם תחום	קוד תכנית	שם תכנית	2025 מקורי	2025 על"ש	2026 הצעה	תוספת קואליציוני	שיעור שינוי 2025/2026 על"ש מקורי	שיעור שינוי 2025 על"ש מקורי
20	משרד החינוך					89,799	96,301	96,893		8%	1%
	2060	2060	יחידות מטה	206001	פעילויות מטה מרכזיות	2,017	2,608	2,072	26	3%	-21%
	2061	2061	חינוך מיוחד	206101	חינוך מיוחד	17,547	16,998	19,823		13%	17%
	2062	2062	קדם יסודי	206201	קדם יסודי	9,005	9,561	9,290		3%	-3%
	2063	2063	יסודי וחטיבות ביניים			23,825	28,690	26,592		12%	-7%
				206301	יסודי וחטיבת ביניים	20,630	24,203	22,458		9%	-7%
				206302	החינוך העצמאי	1,642	2,127	2,101		28%	-1%
				206303	מעין החינוך התורני	863	1,273	1,234		43%	-3%
				206304	מוכר שאינו רשמי	397	603	509	75	28%	-16%
				206305	מוסדות הפטור	294	484	289	32	-2%	-40%
	2064	2064	חטיבה עליונה	206401	חטיבה עליונה	14,660	15,045	15,312		4%	2%
	2065	2065	שירותי עזר, הסעות	206501	שירותי עזר, הסעות	4,491	5,113	4,955		10%	-3%
	2066	2066	חינוך התיישבותי	206601	המינהל חינוך התיישבותי	5,047	5,670	5,480	56	9%	-3%
	2067	2067	פעולות משלימות לקידום			5,269	8,561	5,438		3%	-36%
				206701	פעילויות ופרוייקטים	3,332	6,239	3,600	482	8%	-42%
				206702	הארכת יום הלימודים	1,800	2,117	1,708	50	-5%	-19%
				206703	מינהל החינוך הדתי	138	205	130	37	-6%	-37%
	2068	2068	מינהל עובדי הוראה	206801	תנאי שירות והכשרת	1,850	2,261	1,776	61	-4%	-21%
	2069	2069	תמיכה בנושאי יהדות			1,178	1,267	312		-74%	-75%
				206901	תרבות יהודית	76	121	5	77	-93%	-96%
				206902	מוסדות תורניים	1,102	1,146	307	1,569	-72%	-73%
	2070	2070	זרבות			4,910	528	5,844		19%	1007%
				207001	זרבה להתייכרות	3,923	0	4,241		8%	
				207002	זרבה לעמידה במגבלה	987	528	1,603		62%	204%
	2099	2099	חשבון מעבר	209999	חשבון מעבר	0	0	0			
60	חינוך					2,379	1,919	2,015		-15%	5%
		6002	תכנית פיתוח חינוך	600210	בניית כיתות לימוד	2,284	1,919	1,935		-15%	1%
		6008	זרבה	600801	זרבה לעמידה ביעדים	95	0	81		-15%	
						92,178	98,220	98,908	2,466	7%	1%